Svenska Canada-Tidningen

Printed and published every Thursday by the CANADA WEEKLY PRINTING COMPANY, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its office and place of business, 325 Logan ave., Winnipeg, Man. P. M. DAHL, Mgr.

Telephone: A 9011.

PRENUMERATIONSPRIS:

Helt år i förskott	$2.00
Halvt år, i förskott	1.00
Helt år till Förenta Staterna	2.00
Helt år till Sverige	2.50
Halvt år till Sverige	1.50

Prenumerationsmedel kunna sändas såväl i registrerat brev som genom Post eller Express Money Order eller Postal Note. Denna senare, som ej behöva registreras, böra göras betalbara till The Canada Weekly Printing Co., Ltd.

Prenumerant, som önskar sin adress ändrad, ombeds att insända både den gamla och den nya adressen.

Insända prenumerationsmedel kvitteras endast å den gula adresslappen.

ANNONSPRIS PÅ BEGÄRAN.

Efterfrågningar, 3 gånger. $1.50
Dödsannonser med svart ram och kors $1.50

Förlovningsannonser, önskas, etc. 50c per gång å utrymme icke överstigande 1 tum enkel spalt. Betalning för småannonser bör all tid insändas i förskott.

Torsdagen den 7 Oktober 1920.

ÖVERALLT FRÅGAR MAN sig om Canadas nationella järnvägar exploateras. För att bevisa denna misstanke måste vi gå några månader tillbaka i tiden. Vid slutet av sistlidne session i underhuset yttrade Frank S. Cahill från Pontiac enligt Hannards rapport av den 25 juni följande: "Järnvägarna ha ej skötts i folkets intresse och ej heller i det publika ägandeskapets intresse."

Samtidigt konstaterade Mr. Cahill genom dokumentariska bevis, att D. B. Hanna, manager av Canadian National Railways, även var president för The Canadian Northern Townsite Co., vilken "förskaffat sig omkring $20,000,000 värde av egendom i samtliga townsites längs järnvägslinjen." Enligt "sessional paper No. 195, Tuesday, April 15th, 1919, Canadian Northern Abritration, page 750, volume 2" yttrade Mr. Hanna vid krossexamination av Mr. Tully, att "The Canadian Northern Town property Co., äges av McKenzie, Mann & Co."

Några få månader före detta upprörde D. B. Hanna västern genom den underförståelsen att vissa politiker blandade sig i regeringens administration av järnvägssystemet. Hans definita anklagelse, enligt en tidningsuppgift i Winnipeg den 26 dec. 1919, var, att Mr. Hanna i ett tal i Montreal yttrade: "Canada hade en tillgång, som skulle bliva stor i framtiden men — den kunde ej bliva stor, förrän organisationen hade fria händer med dess utveckling. Ingen person kunde på grund av att han var medlem av parlamentet ha någon som helst rätt att ställa sig hindrande i vägen för de nationella järnvägarna."

Tidningen, som meddelade detta, skrev: "President Hanna har endast bekräftat en allmän misstanke att just denna sak var på väg. Det nyligen på regeringens linjer i förtid gjorda utbytet av träbroar emot sådana av cement och stål till en enorm kostnad var ansvarigt för en del fula historier, vilka cirkulerade i västern om vissa stål- och cementintressen, som stodo nära regeringen och vilka just vid detta tillfälle orättfärdigt gynnades."

Som påbröd till detta kommer den allvarliga anklagelsen att Canadian National Railways brukas som en avlastningsplats för diskrediterade politiker. I ett tal på Labor-dagen av Archie B. McCoig, parlamentsledamot för Kent, Ont., erinrade denne enligt Chatham News-Banner "om en av de minst nöjsamma händelserna av kriget, då han refererade till 'återkomsten' av A. De Witt Foster, f. d. konservativ medlem för Kings, N. S. Denne Foster — på långt håll släkt till Sir George Foster, för en tid sedan tjänstgjorde premiärminister och fortfarande tillhörande Meighens kabinett — skaffade sig en otrolig notoritet som en följd av de avslöjanden, som gjordes om hans sätt att under kriget köpa hästar för regeringen. Det är onödigt att upprepa detaljerna här. Vad slags transaktioner, A. De Witt Foster utförde, kan man bedöma av det faktum, att Sir Robert Borden begärde hans avgång från parlamentet samt föste honom ut ur det konservativa partiet. Men nu kommer det emellertid fram, att han är anställd som inköpare för Canadian National Railways i en av Förenta Staternas största städer.

Efter schackrandet med spattbehäftade anklagelser, som ledde till Fosters utstötande från det politiska livet, kunde han knappast anses vara den man, åt vilken man skulle kunna anförtro en dylik post. Hans anställning är av dubbelt allvarlig art — frånsett frågan om hans personliga duglighet — därför att man avslöjat en brottslig tendens att göra det nationella järnvägssystemet till en tillflyktsort för diskrediterade politiker.

Canadian National Railways stapplar allaredan under en ofantlig börda. Vi förtvivla ingalunda om systemets slutliga framgång, om det hederligt och effektivt skötes av det rätta slagets män. Men utan tvivel kunde man för en så ansvarsfull plats finna en man — kanhända ej så ung som A. De Witt Foster — som tjänat sitt land vid fronten.

Mr. McCoigs kritik tarvar prompt handling från de publika ombud, som hava hand om skötseln av de nationella järnvägarna. Ställningar av vinst och ansvar i folkjärnvägens stab få ej brukas för att betala politiska skulder, som tydligt var fallet under Mackenzie och Mann regimen. Mr. Foster drog sig tillbaka från parlamentet med fläckat rykte på grund av sitt deltagande i de notoriska hästaffärerna i Nova Scotia. Kort därefter utsågs han att fylla en ansvarsfull ställning hos Canadian National Railway. Om han ej har något bättre anspråk på den plats, han fortfarande innehar under nationell kontroll, än det att vara en politiker utan arbete, bör han genast avlägsnas från sin syssla."

EN STOR FÖRLUST göra svenskarna i Canada och särskilt goodtemplarna härstädes genom familjen Olof Nilssons avresa. Deras arbete inom nykterhetslägret och den svenska föreningsverksamheten kan knappast överskattas. Bägge makarna tillhöra den kärnsunda, rättsinniga odalstam, som med rätta gjort Sverge så aktat.

De tillhöra det slags folk, som i det tysta uträtta mycket stort och gott blott för det godas egen skull. Lov och pris ha de aldrig begärt, de ha nöjt sig med att arbeta för ädla idéer och deras eget goda samvete har varit deras bästa belöning.

Vid fästen i torsdags visade det sig bäst att deras idéella och människovänliga strävanden uppskattats och värderats på vitt skiljda håll. En talare framhöll där, att ingen av dem hade en enda ovän och det är om få personer, man kan säga något dylikt.

Vi äro förvissade om, att moder Svea med öppna armar skall mottaga en så värdig son och dotter, vilka i ett främmande land i så hög grad bidragit att hedra det svenska namnet. Lungt och stilla ha makarna Nilsson gått sin väg framåt, de ha verkat medan dagen varat och de ha på grund därav i vida kretsar skaffat sig en trofast vänskara, som nu med sorg ser dem lämna detta land. Det stora och goda de uträttat, ha de uträttat i det tysta och på dem kunna tillämpas skaldens ord:

"De väldige herrar med skri och med dån
slå byar och riken omkull;
tyst bygga dem boaden och hans son,
som så uti blodbestänkt mull."

Men vi skola ej vara självviska, vi skola med uppriktigaste hjärta unna makarna Nilsson den glädjen och förmånen att få återvända till det gamla fosterlandet.

Till sist vilja vi å den svenska allmänhetens och å våra egna vägnar framföra ett av hjärtat gående tack, för vad gott de gjort under sin vistelse här. Och på samma gång bedja vi att lika uppriktigt få tillönska dem en ljus och fridfull levnadsafton i deras och våra fäders land. Tack och farväl! Må fosterjorden bliva Er lika skön och god som i ungdomens dagar! Må våra och Edra tankar och hjärtan många gånger mötas över det stora havets vågor!

MITT IBLAND DEN FÖRVIRRING och allt det storartade talet om rekonstruktion under det att föga uträttas, så är det intressant att fastslå det faktum att en del av de så kallade lägre raserna hava satt ett exempel, som många av de så kallade vidvakna nationerna kunde hava nytta av att följa.

I allmänhet anser man att Kina är en lovande nation i den framtida ekonomiska världen. För många år sedan skrev framlidne W. G. Stead i Review of Reviews en artikel kallad "Den vita mannen och hans gula pängar samt den gula mannen och hans vita pängar." Däri påvisade han, att dessa himmelens söner en vacker dag skulle komma att uppträda som rivaler på världsmarknaden till Storbritannien.

Sedan den tiden har mycket hänt. Förutom det stora antal kineser, som periodiskt bosatt sig i de britiska Dominions samt efterhand återvänt fyllda med britiska och armerikanska ideal, ha några av de skarpaste hjärnorna från det himmelska riket avlagt examina vid våra universitet, studerat våra industrier samt adopterat våra standards.

Enligt en i Manchester Guardian nyligen synlig artikel har ett annat steg framåt tagits, som gott kunde upptagas av mera framåtskridande nationer i deras försök att lösa deras ekonomiska och sociala problem.

Sagda tidning säger: "Det var ett intressant beslut av den kinesiska regeringen att bringa västerns vishet till österns studenter och nu har den unga republiken inbjudit M. Vaudervelde och Ramsay MacDonald icke till sina föreläsningssalar utan till dess rådskammare. Den utomordentligt fruktbara hjärnan och klara framställningen hos Cambridge-filosofen, belgiernas rika erfarenhet och den vidsträckta kunskapen om mänskligheten och dess rörelser hos den självlärda skotten komma att bliva av stort gagn varhelst de tagas i bruk. Vid en tid, då världen är fylld av nyfödda regeringar, har tanken på att importera lärare i statsmanskap bestämda möjligheter för sig. Europa till exempel kunde idag ha havt en mindre upprörd kontinent, om Polen tillkallat tänkare istället för generaler att leda dess öden. En anti-militärisk mission under Romain Rolland skulle kanhända ha gjort Warschau till en lyckligare plats, än vad som nu är fallet. Storbritannien satte under krigets bekymmersamma dagar sin tro till affärsmän hellre än till akademiker. Men skiljsmässan mellan statsmanskap och vetenskap kan icke kallas fullständig, då Tagore bedriver en kampanj för en ny generalguvernör i Indien. Det unga Irland skulle utan tvivel förkasta förslaget att introducera en främmande rådgivare. Men utan att sänka sin nationella stolthet kunde det dock lära mycket därigenom.

Idén om den politiska pedagogen är ingalunda ny. Dionysios, Syracuses häskare, kallade Plato från hans akademi till det sicilianska hovet, men ångrade sin iver då han fann att läxan var menad som allvar. Vad han önskade var en atmosfär av vishet men ej dess tillämpning. När därför filosofens tal blev mer än tal, gjorde han sig kvickt av med sin lärare. Men om Kina önskat en salong istället för ett politiskt arbetsrum, skulle det säkert ha kallat en av de modärna apostlarna för vetenskapens och industriens revolt istället för en erfaren statsman och en konstitutionell socialist. Den nya republiken tager sin statskonst med högtidligt allvar och de, som äro intresserade av utlandets affärer, komma att vakta dess framåtskridande med största intresse."

ATT HYPOKRITER och chauvinister trivas gott i vårt grannland Förenta Staterna ha vi alltid vetat. Vår åsikt därom bekräftas av följande dråpliga tirad, som vi härom-dagen funno i en tidning: "Jag är amerikan. Med Guds hjälp vill jag utforma min framtid med dessa två händer och med min hjärna. Jag vill stå på egna fötter och vinna framgång för mig själv. Om jag skulle misslyckas så är felet mitt och ej någon annans. Om jag förlorar, söker jag ej något alibi på grund av min omgivnings karaktär, på grund av det ekonomiska systemet eller på grund av regeringens beskaffenhet. Jag hyser ingen klassavsky, jag bär ingen röd flagga av bitterhet eller förräderi. Jag kämpar att gå framåt, jag klagar ej, jag är oberoende och klarögd. Jag är amerikan."

När man läser detta, måste man ovillkorligen tänka på farisén i templet. Nu några invändningar. En amerikan eller yankee arbetar ogärna med händerna — det överlämnar han åt de "dirty foreigners." Han står ej på egna fötter utan på ryggen av dessa samma utlänningar. Om han misslyckas, få de skulden. Bitterhetens röda flagga bär han emot alla, vilka ej äro yankees och mot alla, vilka i hans land fordra frihet. Vad förräderi beträffar är han en förrädare emot mänskligheten frihet.

Nu vilja vi ej skära alla yankees över en kam. Men alla av dem, vilka instämma i en dylik ihålig tirad äro chauvinister, hypokriter och fariséer.

England kan skatta sig lyckligt, som blev av med den sämsta delen av sin befolkning, nämligen de puritaner, som blevo förfäder till dessa överborna yankees, vilka bära frihetens ord på sina läppar men vilka i sitt hjärta äro slavdrivare, förtryckare och autokrater a la Wilson.

SOM ETT TECKEN TILL att de överspända nationalistiska självhävdelsetendenserna börja mötas av strömningar av en mera vidsynt och lidelsefri art med blick för betydelsen av de ekonomiska grundfaktorernas organiska samverkan, kan inregistreras ett inlägg i den franska tidskriften "L'Europe Nouvelle" av en jugoslavisk skribent.

De ekonomiska frågorna spela — yttrar denne — f. n. en förhärskande roll i nationernas liv, och det är de, som böra tjäna som grundvalen för de nya staterna. En nation måste besitta de nödvändiga betingelserna för sin utveckling. Men det är omöjligt att trygga dem åt varje isolerat folk: Europas raser äro allför blandade med varandra och deras områden liksom deras intressen korsa varandra. Den enda lösningen är federationen. Utan att drömma om ett ideal-förbund av alla nationer måste man dock arbeta på att till en stat sammangjuta de folk, som kunna bilda en ekonomisk enhet. Geografien osh historien kunna härvid visa vägen. De folk, som länge levat samman komma att bli de första som åter ena sig. Därför betrakta vi som nödvändigt och oundvikligt Rysslands liksom Österrikes återställande. Deras gränser komma visserligen icke att bli de samma som före kriget, och deras författning kommer att bli en helt annan; men rörelsen hän mot ett nytt enande kommer att bli allt starkare alltefter som man kommer till klarare insikt om ofruktbarheten hos den utan ekonomisk basis opererande rena politiken.

Detta behöver ingalunda innebära något hinder för de skilda nationaliteternas frihet och framåtskridande. "Den modärna rätten förfogar över tillräckliga medel för att säkerställa den nationella självbestämningsrätten. För detta ändamål är det alls icke av nöden att bilda helt isolerade stater. Enda vägen ut ur den återvändsgränd vi kommit i genom kriget, är bildandet av nya statsunioner; det är helt åt det hållet mänsklighetens utveckling kommer att orientera sig."

Även de tillbakasatta negrerna kunna tänka klart och logiskt. Wilsons fiasko, som statsman har i några enkla rader skildrats av en negerbarberare i Louisville, Ky. Vi vilja ej undanhålla våra läsare hans blodiga kritik och satir:

"He kep' us out o' wah,
He kep' us out o' peace.
He kep' us out o' sugah,
An' he messed us up' mith Greese.
He kep' us out o' everything
And goodness only knows,
If he' stayed there any longer
He'd kep' us out o' clothes.
Refrain.
Another good man gone wrong."

Den svenska regeringen har i dagarna givit ett märkligt utslag. En viss generalkonsul därstädes gjorde ansökan att få köpa ett angivet kronohemman i Värmdö. Detta avslogs under den motiveringen, att den självägande jordbruksidkande skärgårdsbefolkningens bestånd i dessa trakter äventyras av den rikare klassens jordförvärv för lyxbehov. Rätt så — ty jorden är till för att brukas.

På en rätt väg har regeringen i Ontario slagit in, då den redan planterat ut tre millioner granar och tallar. Trots Canadas stora skogsrikedom bör man lägga stor vikt vid skogsplanteringen, ty annars komma vi inom ett par mansåldrar i samma obehagliga dilemma som Förenta Staterna, vars skogsförråd nu äro nästan slut.

Den okända och vanryktade American Legion i Förenta Staterna beslöt efter en vild debatt vid sitt senaste möte att ej blanda sig i partipolitik. Det var glädjande att höra. Ville nu blott samma organisation höra upp med att taga patent på patriotismen samt vara en stat i staten, så vore allt gott och väl. Deras övergrepp hittills ha varit oförlåtliga.

En domare i Quebec, som dömde en gosse till reformskolan för fem år, dömde samtidigt hans föräldrar till 15 dagars fängelse för att de ej uppfostrat sonen på ett rätt sätt. Domaren resonerade som så att föräldrarna vore ansvariga för att gossen fått löpa vilt och rätt så.

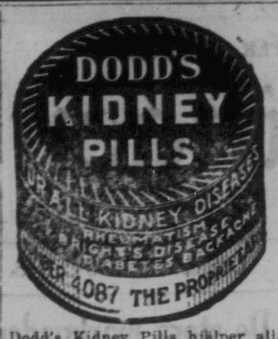

Dodd's Kidney Pills hjälper alla former av njursjukdomar, såsom reumatism, Brights sjukdom, diabetes och ryggvärk. Dodd's Kidney Pills säljas för 50 cents per ask av alla apotekare eller sändas per post vid mottagandet av betalningen. The Dodds Medicine Co. Ltd., Toronto, Ont.

Höstdag.

Du höstens dag med solblek, klar och kylig himmel
du liknar sagans kallt förnäma höga majestät.
När du är inne, bort från sommarns glada vimmel
vi smyga tysta uppå tå med sakta, lätta fjät.

Nu äro borta alla levnadsglada, heta drömmar
och sommarns eld av fröjd och kärlek slocknat ut.
Förgängelse är allt och dödens svala strömmar
vi känna redan i vårt blod — snart är det slut.

Dock, varför klaga uti höstens tempelgårdar?
Det känns så skönt, när lidelse och strävan all
till aska falnat ner. Man minnet ömt blott vårdar,
man lever utan strid och hjärtats ström är kall.

Vi älska dig, o höst, vi barn av lidelse och smärta,
när våra känslor heta stormat sig till blods och döds.
Det är så skönt att vila få invid ditt svala hjärta,
när löven falla, gulna, när allt förgås, föröds.

Reimar Remidav.

Newfoundland.

Newfoundland är den älsta kolonien i det britiska kejsardömet samt omfattar ön Newfoundland och en del av Labrador kusten på fastlandet. Det är den enda delen av britiska Nordamerika, som ännu ej inneslutits i Dominion of Canada. Fastän förslag för konfederering flera gånger framställts och fastän frågan är av stor vikt, så äro många av de ledande männen på ön emot en förening med Canada.

Öns areal beräknas till 40,200 kvadratmil och Labrador kusten till 12,000 kvadratmil. Befolkningen anslås till 227,500, däri inberäknat Labrador.

Från dess bebyggande 1614 till nuvarande tid har fisket varit innevånarnas huvudnäring. Men byggandet av järnvägar och exploateringen av dess inre leder till upptäckten och utvecklandet av hittills okända resurser, som komma att giva den stadga och balans, som hittills fattats i ns handel.

Bland mineraler har ön koppar, kol, järn, gips, svavel, grafit, bly, asbestos och guld. Järn och koppar äro de mest betydande. Koppar upptäcktes 1856 i Tilt Cove, men gruvan bearbetades ej förrän 1864. Sedan dess ha flera stora lager brakts i dagen och idag står Newfoundland som den sjätte i ordningen bland världens kopparproducerande länder. År 1895 upptäcktes brunn hematit järn vid Bell Island, Conception Bay. Det beräknas att på dessa platser finnas 40,000 ton. Brytningen i dessa gruvor samt utskeppningen av järnkis förhöja betydligt koloniens export.

Man har även upptäckt talklager vid Topsail, cirka 14 mil från St. John's, och utskeppningar göras regelbundet till Förenta Staterna. Dessutom bearbetas skifferbrott, vilkas avkastning sändes till Wales. Värdet av de årligen utskeppade mineralerna stiger till $1,500,000.

Under de sista få åren har timmeravverkningen bedrivits, modärna sågverk ha uppbyggts samt stora utskeppningar gjorts till Storbritanien och Sydamerika. Värdet av timmerexporten stiger med varje år och rörelsen lovar att bliva extensiv. Pappersmasseindustrien antager också storartade proportioner under ledning av britiska kapitalister.

Man har nu börjat ägna mera uppmärksamhet åt jordbruket. Antalet acres under odling har under de sista åren ökats från omkring 100,000 acres till 250,000 acres. Det årliga värdet av jordbruksprodukterna är över $1,000,000 och värdet av land under odling tillsammans med hästar, får etc. är nästan $3,500,000. En rörelse har påbörjats för att bruka de omfattande vidderna i det inre till att uppföda får och boskap för utskeppning till Storbritannien.

Fisk är den förnämsta livsmedelsprodukten i Newfoundland och den årliga exporten överstiger $10,000,000. Sillfisket har tilldragit sig regeringens uppmärksamhet. Experter i sillpackning hämtades från Skottland med det resultatet att sillaster sändes till Petrograd och såldes för goda priser. Valfisket är också omfattande. Lösandet av den franska strandfrågan har varit ett medel att påskynda utvecklingen ej allenast i förbindelse med fisket utan även i andra avseenden. Hummerfisket allena är värderat till $400,000 årligen.

Importen till Newfoundland stiger årligen till över $1,500,000 under det att exporten når den aktningsvärda summan av $12,250,000. Det finnes över 2,500 fartyg på koloniens skeppsregister med ett approximativt tonnage av 120,000 ton. Av hela befolkningen äro ej mindre än 54,000 personer sysselsatta med fiske.

Regeringen skötes av ett legislativt råd på 15 medlemmar samt en legislativ assembly på 36 medlemmar.

Huvudstad är St. John's.

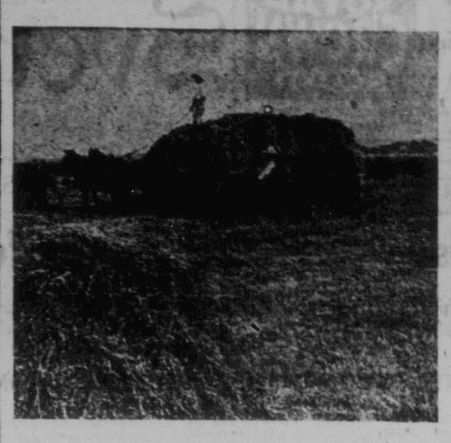

Just när och var ni önskar det.

Delikat och uppfriskande

Coca-Cola

i flaskor

Lådbetjäningen av Coca-Cola—två dussin flaskor—utsträcker sin glädje till andra millioner. Flaskan är prov av äktheten samt giver vidare område av nyttighet—fälten, hemmet och vid särskilda tillfällen. Det är svårt att finna en situation, vilken är utom räckvidden för Coca-Cola. Kom ihåg att ordra en låda nästa gång ni reser till staden.

Begär den äkta med fullständiga namnet —öknamn uppmuntra substituering.

THE COCA-COLA CO.
WINNIPEG.

Buy a bottle or case

Låtom oss bliva kända som

ETT SPARSAMT FOLK

Låtom oss upphöra med att utgiva hejdlöst och onödigt samt börja att spara NU och spara REGELBUNDET.

Det är en sparbanksavdelning i varje filial av

The ROYAL BANK of Canada

Kapital och reserv $38,000,000
Totaltillgångar över $590,000,000

SMÅ BANK-KONTON

Många personer skjuta upp med att öppna ett sparbankskonto, tills de känna att de ha en summa stor nog att som gör det något värt. Detta är varför de aldrig få vanan att spara.

Öppna ett konto med oss genom en deposition av $1 samt insätt $1 var vecka eller månad, tills ni kan öka summan av er periodiska deponering.

VI VÄLKOMNA SMÅ KONTON.

THE CANADIAN BANK OF COMMERCE

Till Grädd-Producenter.

Vi äro i den ställningen att kunna betala högsta priser för grädde samt även betala expressavgiften. Vårt mål är att göra kunderna nöjda. Vi hava trettio års erfarenhet i att tillverka smör och detta borde uppmuntra farmaren att skeppa till oss.

THE MANITOBA CREAMERY COMPANY, Limited.
846 Sherbrooke Street,
Winnipeg, Manitoba.

A. McKay, Manager. Referens: Bank of Toronto.